

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŐTIRMALAR DERĐİŐİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 69 Mart 2020 & Volume: 13 Issue: 69 March 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.3939>

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATINDA BAŐARISIZ BİR GİRİŐİM: MARMARA DERĐİŐİ

AN UNSUCCESSFUL ATTEMPT IN THE TURKISH LITERATURE OF EARLY REPUBLICAN PERIOD: MARMARA JOURNAL

Ulaş BİNGÖL*

Öz

Faik Ali ve oğlu Munis Faik'in birlikte 1936'da çıkardıkları *Marmara* dergisi uzun ömürlü olamamıştır. Güzellik gayesi ile yayın hayatına başlayan dergi ancak on sayı çıkar. Türk edebiyatında nitelikli neşriyatın eksikliğinden yakınan Faik Ali ve Munis Faik, *Marmara* dergisini, bu eksikliği bir nebze de olsa gidermesi amacıyla kurarlar. İlk iki sayıda her on beş günde bir çıkacağı ön kapakta belirtilmesine karşın üçüncü sayıdan itibaren ayda bir çıkacağı notu ön kapakta yerini alır. Fakat bazı nedenlerden dolayı dergi her ay yayınlanamaz. Bütün zorluklara rağmen on sayı çıkan *Marmara*, farklı türden yazılara ve şiirlere yer verir. Derginin yazar kadrosunda Ziya Osman Saba, Abdülhak Şinasi Hisar ve Enis Behiç Koryürek gibi tanınmış edebiyatçılar da bulunmaktadır. Dergide en fazla yazı ve şiir yayınlayan kişiler Faik Ali ve Munis Faik'tir. Genellikle aşk ve tabiat temleri ile ilgili şiirlere yer veren dergide yalnızlık, vatan sevgisi ve Atatürk konusunda şiirler de kaleme alınır. Ayrıca *Marmara* dergisinde daha çok nekroloji, edebî tenkit ve deneme türünde yazılar çıkar. Mektup, hatıra, hitabe türünden yazılar da sayıları az olmakla birlikte dergide yayınlanır. Bu çalışmanın amacı Faik Ali ve oğlu Munis Faik'in birlikte çıkardıkları *Marmara* dergisini inceleyip dergide çıkan yazıları muhteva açısından değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Marmara Dergisi, Faik Ali Ozansoy, Munis Faik Ozansoy.

Abstract

Marmara journal, which it is published by Faik Ali and his son Munis Faik in 1936, could not be long lasting. This journal that it started to broadcast life for beauty purposes published only ten issues. Faik Ali and Munis Faik who complain about deficiency of qualified broadcast in Turkish Literature founded *Marmara* journal a tiny bit to eliminate this deficiency. Although it indicated that it is publised every fifteen days on the front cover in first and second issues, it is published once in a month on the front cover from the third issue. But it could not be published every month because of some reasons. Different types of poetry and writing are published in *Marmara*, it is published ten issues in the face of all difficulties. Well-known authors such as Ziya Osman Saba, Abdülhak Şinasi Hisar and Enis Behiç Koryürek write on *Marmara*. The ones who publish most poems and articles are Faik Ali and Munis Faik. Generally, poetry in love and nature themes is published in *Marmara*, also it is published poems about loneliness, love of homeland and Atatürk in the journal. Also, it is published necrology, literary criticism and essays in the journal. The aim of this study is to investigate *Marmara* journal and to evaluate articles in the journal in terms of content.

Keywords: Marmara Journal, Faik Ali Ozansoy, Munis Faik Ozansoy.

* Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi Fen-Edebiyat Türk Dili ve Edebiyat Bölümü, el-mek:ulasedebiyat@gmail.com.

GİRİŞ

Edebiyat dergiciliği Tanzimat sonrası gelişen Türk edebiyatında, günümüze gelene kadar mühim bir yer işgal eder. Çoğu şair ve yazar ismini ilk önce dergilerde duyurduğu gibi ilk eserlerini yine dergilerde yayımlatırlar. *Servet-i Fünûn*, *Malumat*, *Hazine-i Evrak*, *Dergâh*, *Hisar*, *Genç Kalemler*, *Pazar Postası*, *Varlık*, *Ülkü*, *Resimli Ay* Modern Türk edebiyatında önde gelen edebî dergilerden bazılarıdır. *Servet-i Fünûn*, *Hisar*, *Genç Kalemler* ve *Pazar Postası* aynı sanat algısına sahip kişilerin bir araya geldiği ve edebî topluluk veya edebî hareketlerin ortaya çıktığı önemli dergilerdendirler. Ayrıca birçok edebî münakaşanın gelişmesinde edebiyat dergilerinde çıkan yazıların ciddi anlamda rol oynadığını belirtmek gerekir. Edebî dergilerin matbuat âleminde işgal ettiği mühim yerden dolayı birçok yazar ve şair dergi çıkarmaya çalışmıştır. Ahmet Mithat Efendi, Peyami Safa, Refik Halit Karay, Necip Fazıl Kısakürek, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Sabahattin Ali edebî dergi çıkaran edebiyatçılardan bazılarıdır. Faik Ali de oğlu Munis Faik (Ozansoy) ile birlikte *Marmara* dergisini kurmuştur.

Büyük ümitlerle yayın hayatına 15 Nisan 1936 tarihinde merhaba diyen *Marmara* dergisinin aynı zamanda son sayısı olan onuncu sayısı Şubat 1938'de yayımlanır. İlk sayısında on beş günde bir çıkacağı ilan edilse de ikinci sayısı 15 Mayıs 1936 yayımlanır. Üçüncü sayıdan itibaren ayda bir çıkacağı notu kapakta yer almaya başlar. Fakat dördüncü sayı ancak Ağustos ayında çıkar. Beşinci sayı ise Kanun-ı Evvel (Aralık), altıncı sayı Kanun-ı Sani (Ocak) 1937'de yayımlanır. Yedinci sayı ise ancak dokuz ay aradan sonra Teşrin-i Evvel (Ekim) 1937'de yayımlanabilir. Sekizinci sayı bir ay sonra Teşrin-i Sani 1937'de çıkar. Birleştirilen sekiz ve dokuzuncu sayılar Teşrin-i Sani-Kanun-ı Evvel 1937'de, son sayı ise İkinci Kanun (Şubat) 1938'de yayımlanır. Derginin ilk sayısında on beş günde bir çıkacağı bildirilmesine rağmen üçüncü sayıdan itibaren ayda bir çıkar. *Marmara*'nın yayımlanmasında yaşanan aksaklıkların bir nedeni derginin beşinci sayısında paylaşılan notta belirtilir: "Neşriyat Müdürümüzün hastalığı ve matbaanın nakli gibi sebeplerle intişarı sekteye uğrayan mecmuamızı, yeni sene içinde daha muntazam ve fasılasız çıkarmaya çalışacağımızı karilerimize itizar ile bildiririz." (İsimsiz, 1936, 157) Derginin düzenli çıkarılacağı bildirilmesine karşın gerek yaşanan maddi sıkıntılar gerek hedeflenen başarının elde edilmemesi derginin yayın hayatının son bulmasında etkili olur.

Düzenli yayımlanamayan dergi "yayımlandığı dönemde çok ciddi akisler uyandırmasa da muhteva bakımından her türlü siyasî temayülden uzak tam manasıyla bir edebiyat dergisi hüviyetini taşımaktadır." (Çiftçi, 2018, 108) Cumhuriyet Dönemi başlarında hem edebiyatta takındığı tutumdan hem Milli Mücadele Dönemi'nde Diyarbakır Valisi iken yaptığı hatalardan dolayı gözden düşen Faik Ali, *Marmara* dergisini kurarak adeta edebiyatçı kimliğini duyurmaya çalışır.¹ Birtakım nitelikli yazılara yer vermesine karşın edebiyat çevrelerinde arzu edilen ilgili bulamayan dergi yayın hayatını sonlandırmak zorunda kalır.

On sayı çıkan derginin etraflıca incelenmesi, II. Abdülhamid, II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde yaşayan ve bir zamanlar Tevfik Fikret ile Şair-i Azam Abdülhak Hamid'in övgüsüne mazhar olan Faik Ali'nin yaşamının ve sanatının bir döneminin anlaşılmasına yardımcı olacağı gibi derginin yazar kadrosunun da tanınmasına katkı sağlayacaktır.

1.Marmara Dergisinin Amacı ve Kapsamı

Edebî ve İçtimaî Mecmua alt başlığı ile çıkan *Marmara* dergisinin sahibi olarak Munis Faik, umumi neşriyatı idare eden kişi olarak ise Faik Ali'nin ismi iç kapakta yer almaktadır. Yayın hayatına ilk defa başlayan dergilerin çoğunda olduğu gibi *Marmara* da derginin kapsamı ve amacını anlatan bir yazıyla okuyucusuyla buluşur. İlk sayının ilk yazısı olan *Okuyucularla Başbaşa* başlıklı yazıda derginin ortaya çıkma serüveni, amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilir. Yazarının belirtilmediği bu yazının, Munis Faik ya da Faik Ali tarafından kaleme alındığı şu ifadelerden anlaşılmaktadır:

"Bu mecmuanın sahiplerine birçok büyük ve değerli dostları epeyce zamandan beri böyle bir mecmua çıkarmalarını teklif ediyor ve bir iltifatı tazammun eden bu teklifin, lâkaydile değil, fakat biraz tereddütle karşılanmasından dolayı da serzenişte bulunuyorlardı. Bu kadar güzel teşviklerin verdiği cesaret, işte nihayet bu mecmuaya kıyafet verdi." (İsimsiz, 1936, 1)

Yazıyı kaleme alan veya alanlar, bu dergiyi bizzat çevrelerindeki dostlarının teşvikiyle kurduklarını belirterek derginin kuruluş sürecini anlatır. Yazıda, dergiye herkesin edebî eserini gönderebileceği ifade edildikten sonra kapsam ve amaç üzerinde durulur. Estetik zevki doyurmak kaydıyla her türlü yazıyı

¹ Faik Ali, ömrünün sonuna kadar Servet-i Fünûn sanat anlayışına bağlı kalır ve aruz ile şiir yazmaya devam eder. Cumhuriyet Dönemi'nde edebiyatta yaşanan değişime bir türlü ayak uyduramaması eski ününü koruyamamasına neden olur. Öte yandan Milli Mücadele Dönemi'nde Diyarbakır Valisi iken Sivas Kongresi'ne delege gönderilmesine karşı çıkması Cumhuriyet Dönemi'nde iyice gözden düşmesine yol açar. Bu konuyla ilgili bk. Ulaş Bingöl (2019). Vatansız Bir Şair Olarak Faik Ali. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Diyarbakır*. Elazığ: Manas Yayıncılık, s. 310-329.

yayınlayacağını ilan eden dergi, memlekette edebiyat zevkini doyuracak eserlerin çok az olduğunun birçok muharrir ve münekkit tarafından dile getirildiğini, derginin amacının güzel yazılara yer vererek bu boşluğu bir nebze olsun doldurmak olduğunu beyan eder.

Derginin yayın ilkelerinin anlatıldığı *Okuyucularla Başbaşa* başlıklı yazıda, yazı dilinde yaşanan birtakım olumsuzluklara ve yanlış yazılan birçok kelime yüzünden güzelliği bozulan şiveye temas edilerek derginin yayın ilkelerinin başında dilin güzel kullanılması olduğuna işaret edilir. Ayrıca edebiyatın vaziyetinden dolayı büyük bir tedirginlik duyulduğunu, edebiyatta duraklamanın hatta gerilemenin yaşandığını ifade eden söz konusu yazı, bu konunun münevverler tarafından tetkik edilmesi gerektiğini savunur. Hedefinin yeni nesli aydınlatmak olduğunu belirten *Marmara* dergisi sanat merkezli hareket edeceğini duyurur: “Onlara [gençlere] her şeyden evvel, edebiyatın fikir, his, sâniha ve ilham muhassalası ve bir manzumenin de bunların musikisi olması lâzım geleceğini söylemeli; ve yine onlara, umumiyet üzere, demeli ki dünyada teveccüh ve tâkib edilecek üç gaye var: güzel, doğru, iyi.” (İsimsiz, 1936, 2)

Marmara dergisinin amacı ve kapsamının belirtildiği ilk yazıda Faik Ali'nin benimsemiş olduğu sanat anlayışının bariz bir biçimde etkili olduğu gözlemlenir. Servet-i Fünûn ve Fecr-i Ati edebiyat topluluklarının mensubu olan Faik Ali, sosyal içerikli eserler kaleme almasına karşın biçimsel güzelliği ve sanatsal gayeyi ömrünün sonuna kadar ön planda tutar. Nitekim aşağıda ele alınacağı üzere *Marmara* dergisinde yayınladığı şiir ve nesirleri söz konusu sanat anlayışının birer ürünüdür.

2.Marmara Dergisinin Yazar Kadrosu

Marmara dergisinde en fazla yazı ve şiir yayınlayan iki kişi Faik Ali ve Munis Faik'tir. Baba ve oğlun her sayıda yazısı veya şiiri çıkmıştır. Çok geniş bir yazar kadrosu olmamasına karşın dergide Abdülhak Şinasi Hisar, Enis Behiç Koryürek, Nahid Sırrı Örik, Şükrü Kaya, Ekrem Talu, Ziya Osman Saba gibi tanınmış şahsiyetler şiir veya farklı türlerde yazılarını yayınlamışlardır. Derginin diğer yazarları şu kişilerdir: Ahmed Bedi, Mübin Manyasığ, Şahab Gürsel, Bahadır R. Dürgel, Fethi Varol, İsmail Vasık Fıratlı, M. Ömer Karakoyun, Hayreddin Faik Ozansoy, Refet Işıttan, Kamuran Kadri Bozkır, Mithat Atakurt, Hamdi Gökalp, İhsan Temelevren, Hamza Sadi Özbek, Macid Aray, E.H.T. , Osman Fikri Soyer, Muzaffer Akalın, Fazıl Sobu, Ayrıca Lamartine, Henry Bergson, Andre Gide, Puşkin, Pierre Loti'den çevrilmiş yazılar da dergide yayınlanmıştır.

3.Marmara Dergisinde Yayınlanan Yazı ve Şiirler

Marmara dergisinde şiir dışında deneme, edebî tenkit, hikâye, nekroloji, mektup, hatıra, hitabe türünde yazılar yayınlanır. Dergide çıkan şiir ve yazıları derginin yayın tarihi ve sayfa numarasına göre şöyle sıralamak mümkündür:

Yazar/Şair	Başlık	Türü	Yayımlandığı Sayı ve Sayfa Numarası
Faik Ali Ozansoy	Sanki Bir Rüya	Şiir	S. 1, s. 3-4.
Abdülhak Şinasi Hisar	Paul Bourget'ye Veda	Nesir (Nekroloji)	S. 1, s. 5-10.
Enis Behiç Koryürek	Bir Gece... Tek Bir Gece	Şiir	S. 1, s.11-13.
Süleyman Nazif	Faik Ali'ye Mektup	Nesir (Mektup)	S. 1, s. 14.
Munis Faik Ozansoy	Mevsimler	Şiir	S. 1, s.15-17.
Ahmed Bedi	Son Münşi	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 1, s. 19-23
Faik Ali Ozansoy	Kendi Kendime	Şiir	S. 1, s. 23.
Faik Ali Ozansoy	Belki Bir Hiç	Nesir (Hikâye)	S. 1, s. 24-28.
Faik Ali Ozansoy	Shakespeare'nin Şiiri	Uyarlama	S.1. s. 28.
Munis Faik Ozansoy	Hadiseler Karşısında (Kırk Yıl)	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 1, s.29-31.
Munis Faik Ozansoy	Hadiseler Karşısında (Edebiyat Anketi)	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 1, s.31-32.
Nahid Sırrı Örik	Bir San'atkarın Ölümü	Nesir (Nekroloji)	S. 2, s. 33-35.
Faik Ali Ozansoy	Bu da Türkün Türküsü	Şiir	S.2, s.36.
Abdülhak Şinasi Hisar	Victor Hugo'nun Ölümü	Nesir (Edebi Tenkit)	S.2, s.37-43
Faik Ali Ozansoy	Edebî Nur	Şiir	S. 2, s. 44.
Munis Faik Ozansoy	Koşmalar	Şiir	S.2, s. 45-46.
Ahmed Bedi	Son Münşi	Nesir (Edebi Tenkit)	S. 2, s.47-52.
Mübin Manyasığ	Sesler	Şiir	S. 2, s.53
Şahab Gürsel	Gönül Vermek İstiyorum	Şiir	S. 2, s. 54.
Faik Ali Ozansoy	Belki Bir Hiç	Nesir (Hikaye)	S. 2, s.55-60.
Munis Faik Ozansoy	Hadiseler Karşısında	Nesir (Nekroloji)	S. 2, s.61-62.

	(Samipaşazade Sezaî'nin Ölümü)		
Munis Faik Ozansoy	Okuduğumuz Kitaplar (Semaver)	Nesir (Edebi Tenkit)	S. 2, s.62-63.
Munis Faik Ozansoy	Tenkit ve Münakkit	Nesir (Edebi Tenkit)	S.3, s.65-67.
Faik Ali Ozansoy	Marmara'ya Karşı	Şiir	S. 3, s. 68-69.
Henry Bergson	L'Energie Spirituelle'den	Nesir (Felsefe)	S.3, s.70-71.
İsmail Vasık Fıratlı	Spleen	Şiir	S. 3, s.72.
Andre Gide	Tesadüfler	Nesir (Hikaye)	S. 3, s. 73-74
Mubin Manyasığ	Eller	Şiir	S.3, s. 75
Lamartine	Düşünceler	Nesir (Deneme)	S.3, s. 76
Faik Ali Ozansoy	Ağaçlara Dair	Nesir (Deneme)	S.3, s. 76
Munis Faik Ozansoy	Sükût	Şiir	S.3, s.77
Şahab Gürsel	İlkbahar	Şiir	S.3, s. 78.
Bahadır R. Dülger	Haşlanmış Pırasa Yaprakları	Nesir(Hatıra)	S.3, s.79-85
Fethi Varal	Alfred Musset'in İstirap Dolu Aşkı	Nesir (Edebi Tenkit)	S.3, s. 86-89
Munis Faik Ozansoy	Hadiseler Karşısında (Henri De Regnier'nin Ölümü)	Nesir (Nekroloji)	S.3, s.90-94
Munsi Faik Ozansoy	Montrö Muvaffakiyetinin Manası	Nesir (Makale)	S. 4, s.97-98
Faik Ali Ozansoy	Ruhumla Başbaşa	Şiir	S. 4, s.99-100
Faik Ali Ozansoy	Resim Sergisini Ziyaretten Sonra	Nesir (Deneme)	S. 4, s.101-102
Mithat Ömer Karakoyun	Deli Gönül	Şiir	S. 4, s.103
Munis Faik Ozansoy	Şarkı	Şiir	S. 4, s.104
Colette (çev. Hayrettin Faik Ozansoy)	Son Ateş	Nesir (Deneme)	S. 4, s. 105-108
Mubin Manyasığ	Damla Damla	Şiir	S. 4, s. 109
Şahab Gürsel	Ankara Akşamları	Şiir	S. 4, s. 110
Munis Faik Ozansoy	Yine Tenkit	Nesir (Edebi Tenkit)	S. 4, s.111-113
Lamartine (çev. Hayrettin Faik Ozansoy)	XVI. Louis'nin Ölümü	Nesir (Makale)	S.4, s.115-119
Munis Faik Ozansoy	Hadiseler Karşısında (Tevfik Fikret)	Nesir (Nekroloji)	S.4, s.122-123.
Şükrü Kaya	Bir Hitabe	Nesir (Hitabe)	S.5, s. 129-132
İshak Refet İşıtman	Antakyalılara	Şiir	S.5, s.133-134
Midhat Ömer Karakoyun	Midhat'ın Ölümü	Nesir (Nekroloji)	S. 5, s. 135-140
Faik Ali Ozansoy	Bir Ağaç	Şiir	S.5, s. 141.
Midhat Ömer Karakoyun	Kırkından Sonra	Şiir	S. 5, s.142
Faik Ali Ozansoy	İlahi Akşam	Nesir (Deneme)	S. 5, s.143-144
Kamuran Kadri Bozkır	Denize Selam	Şiir	S.5, s.145-146
Mubin Manyasığ	Bir Kadına Mısralar	Şiir	S.5, s.147
M. Atakurd	Gözyaşları	Şiir	S.5, s.148
Munis Faik Ozansoy	Mantık	Nesir (Deneme)	S. 5, s.149-150
Hami Gökalp	Gurbet Çocuğu	Şiir	S. 5, s.151
İhsan Temelevren	Anlayamadım	Şiir	S. 5, s.152
Munis Faik Ozansoy	Okuduğumuz Kitaplar (Dünya Nimetleri)	Nesir (Edebi Tenkit)	S. 5, s.155-158
Midhat Ömer Karakoyun	Süleyman Nazif	Nesir (Hatıra)	S. 6, s. 161-168
Faik Ali Ozansoy	Kotramda	Şiir	S.6, s.169
Faik Ali Ozansoy	Büyük Başa	Şiir	S. 6, s. 170
Faik Ali Ozansoy	Büyük Atatürk'e	Şiir	S. 6, s. 171
Midhat Ömer Karakoyun	Yılbaşı	Şiir	S. 6, s. 172
Munis Faik Ozansoy	Mehmed Akif	Nesir (Nekroloji)	S. 6, s.173-175
Mubin Manyasığ	Düşünce	Şiir	S. 6, s. 176
Munis Faik Ozansoy	Davet	Şiir	S. 6, s. 177
Hami Gökalp	Özleyiş	Şiir	S. 6, s. 178
Bahadır Dülger	Bir Acıklı Hikâye	Nesir (Nekroloji)	S. 6, s.179-182

Hamza Sadi Özbek	İçim Yanarken	Şiir	S. 6, s.183
Macid Aray	Marmara	Şiir	S.6, s.185-186
Puşkin (çev. B. R. Dülger)	Çingeneler	Nesir (Hikâye)	S.6, s.187-192
Faik Ali Ozansoy	Büyük Matem	Nesir/Şiir (Nekroloji)	S.7, s.1-6
Midhat Ömer Karakoyun	Süleyman Nazif	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 7, s. 7-14
Munis Faik Ozansoy	Nazmi Ziya Güran	Nesir (Nekroloji)	S.7, s.15-17.
Midhat Ömer Karakoyun	Gül Rengi ve Kokusu	Şiir	S.7, s.18
Hikmet Ömer Karakoyun	Gönlümün Türküsü	Şiir	S.7, s. 19
Munis Faik Ozansoy	Düñün Saatleri	Şiir	S. 7, s. 20
Mithat Atakurt	Ayrılık	Şiir	S.7, s. 21
Puşkin (çev. B. R. Dülger)	Çingeneler	Nesir (Hikâye)	S.7, s.23-26
Pier Lotti (çev. A.H. Manioğlu)	Hindistan'a Doğru Yolda	Nesir (Hatıra)	S. 7, s. 27-29
Munis Faik Ozansoy	Okuduğum Kitaplar (Geçerken)	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 7, s. 30-32
Munis Faik Ozansoy	Ahmet Refik	Nesir (Nekroloji)	S. 8-9, s.33-36
E.H.T.	Ne Güzel Şeyler	Şiir	S. 8-9, s.37-39
E.H.T.	Papağanlar	Nesir (Makale)	S. 8-9,s. 40-46
Midhat Ömer Karakoyun	Siz ve Ben	Şiir	S.8-9, s. 47
Munis Faik Ozansoy	Giderim	Şiir	S. 8-9, s.48
Ekrem Talu	Ubeydullah Efendi	Nesir (Nekroloji)	S. 8-9, s.49-50
Yuhan Vihelm Ismeliman	Türk ve Çiçek	Nesir (Deneme)	S. 8-9, s.51-55
Faik Ali Ozansoy	Şarkı	Şiir	S. 8-9, s.56
Faik Ali Ozansoy	Şarkı	Şiir	S. 8-9, s.57
Osman Fikri Soyer	Cumhuriyetçi Terbiye ve Cumhuriyetçi Adam	Nesir (Makale)	S. 8-9, s.58-64
Faik Ali Ozansoy	Hitabe	Nesir (Hitabe)	S. 8-9, s.65-66
Şahab Gürsel	Bahar Türküsü	Şiir	S. 8-9, s.67
İsmail Vasık Fıratlı	Hatıralar	Şiir	S. 8-9, s.68
Muzaffer Akalın	Gül	Nesir (Deneme)	S. 8-9, s.71-72
Hami Gökalp	Esir	Şiir	S. 8-9, s.73
Somerset Maugham (çev. Fethi Varal)	Meczub	Nesir (Roman)	S. 8-9, s.78-94
Munis Faik Ozansoy	Valery'nin Dersi	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 10, s.97-99
E.H.T	Fırtına	Şiir	S. 10, s.100-101
Faik Ali Ozansoy	Gözlerinin Rengi	Şiir	S. 10, s.102
Osman Fikri Soyer	Arsulusal Ekonomik ve Sosyal Gidiş	Nesir (Makale)	S. 10, s.103-108
Midhat Ömer Karakoyun	Ölmeyen Sevgi	Şiir	S. 10, s. 109-111
Ziya Osman Saba	Beyaz	Şiir	S. 10, s. 112
(İsimsiz)(çev. Fazıl Sobu)	Bir Musiki Devi	Nesir (Makale)	S. 10, s. 113-115
İsmail Vasık Fıratlı	Korku	Şiir	S. 10, s. 116
Mithat Atakurt	Sözlüler	Şiir	S. 10, s. 117
Şahab Gürsel	Bahar Türküsü	Şiir	S. 10, s. 118
Somerset Maugham (çev. Fethi Varal)	Meczub	Nesir (Roman)	S. 10, s. 119-125
Munis Faik Ozansoy	Okuduğumuz Kitaplar (Gönül Uçuşları)	Nesir (Edebî Tenkit)	S. 10, s.126-128

Tablo 1

On sayı çıkan *Marmara* dergisinde toplam elli altı tane şiir yayınlanır. Derginin kurucuları olan Faik Ali ve Munis Faik'in birer şair olması böyle bir tabloyla karşılaşılmada etkili olduğu düşünülebilir. Nitekim her iki şair de birçok şiirini dergide yayınladı. Nesir türünde çıkan yazılar arasında edebî tenkit, deneme ve nekrolojilerin daha fazla olduğu görülmektedir.

4.Marmara Dergisinin Muhteva ve Tema Açısından İncelemesi

4.1. Şiirler

Marmara dergisinde farklı türden birçok yazı kaleme alınmasına karşın yayınlanan şiirlerin birçok noktada benzer olduğu görülmektedir. Özellikle Faik Ali ve Munis Faik'in şiirleri tema ve içerik açısından

birbirini andırır. Dergide Faik Ali'nin on dört, Munis Faik'in yedi şiiri yayınlanır. Şiirleri tematik olarak incelerken bir şairin yayınladığı bütün şiirlerini ele alacağız. Bu şekilde *Marmara* dergisinde şiir yayınlayan şairlerin hangi temi işlemeye yoğunlaştığını ortaya koyacağız.

Faik Ali, derginin ilk sayısında çıkan *Sanki Bir Rüya* şiirinde Marmara, Çamlıca ve Kanlıca'nın doğal güzelliğini ve bu güzelliğin kendisi üzerinde bıraktığı intibaları işler. İlk sayıda çıkan *Kendi Kendime* şiirinde ise yaşamın faniliğini sorgulayan şair, sanat dünyasından beslendiği Abdülhak Hamid Tarhan gibi yaşamın neden ebedî olmadığına anlam vermeye çalışır:

*Bir zalâletzedenin nâlişi, yâ feryâdı.
Biz, ilâhî ne yapardık, heyhat
Zevki rüya gibi, derdiyse hududsuz bu hayat
Ebedî olsaydı. (Ozansoy, 1936, 23)*

Faik Ali'nin derginin ikinci sayısında çıkan *Bu Da Türkün Türküsi* şiirinde tema Anadolu ve millet sevgisidir. Şair, Anadolu'nun güzellikleriyle Türkler için bir cennet olduğunu ve Atatürk'ün de Anadolu'yu cennet olarak gördüğünü anlatır. Faik Ali'nin ikinci sayıda çıkan *Ebedî Nur* şiirinin konusu ise aşktır. Melankolik bir ruhun yansımalarının görüldüğü şiirde şu mısralar Şey Galib'in ateş redifli gazelini hatırlatır:

*Aşkım la ben âteş, o güzellikle sen âteş;
Asla sönmeyiz kalbimi imlâ eden âteş
Allah elinin yaktığı bir meş'aledir bu. (Ozansoy, 1936, 44)*

Derginin üçüncü sayısında çıkan *Marmara'ya* şiiri Faik Ali'nin en güzel şiirleri arasındadır. Deniz teminin işlendiği bu şiirde şair, adeta sevgilisini seyrederek gibi Marmara denizine bakarak estetik bir haz alır. Dördüncü sayıda şairin *Ruhumla Başbaşa* adlı şiiri yayınlanır. Şairin kendisini anlattığı bu şiirde, insan ruhu ile evren arasında bir tür köprü oluşturulmaya çalışılır. Şair, ruhuna seslenerek doğa ile bütünleşmesi gerektiğini ifade eder:

*Nisyan edip muhitini boşlukla ülfet et;
Kuşlarla arkadaşlık et, ormanla sohbet et.
Sahilde dinle hür denizin musikisini,
Bir musiki ki hep değişir, daima yeni,
Âvâre dalgalar seni şefkatle sallansın... (Ozansoy, 1936, 99)*

Faik Ali'nin derginin beşinci sayısında Abdülhak Şinasi Hisar'a ithaf ettiği *Bir Ağaç* şiirinin temi tabiattır. Şair, erguvan ağacının güzelliğini anlatırken birden onunla kurduğu özdeşleşim yoluyla kendi halet-i ruhiyesine döner. Sone tarzında kaleme alınan bu şiir Faik Ali'nin Servet-i Fünun sanat estetiğini sürdürmeye devam ettiğinin delili olarak değerlendirilebilir. Şairin derginin altıncı sayısında yayınladığı ve Mithat Ömer Karakoyun'a ithaf ettiği *Kotramda* şiirinde de deniz temi işlenir. Rüyasında penbe bir denizde, karanın bütün dertlerinden uzaklaşıp giden şair, huzur bulduğunu anlatır.

Faik Ali, *Marmara* dergisinin altıncı sayısında Atatürk ile ilgili iki şiir yayınlar. *Büyük Baş'a* adlı ilk şiirinin epigrafında "Hatay münasebetiyle: Zaferden Evvel" sözleri yer alır. Bu şiirinde şair, Atatürk'ün büyüklüğünü ve milletin ona olan güvenini anlattıktan sonra Hatay'ın Türk yurdu olduğunu belirtir. *Zaferden sonra BÜYÜK ATATÜRK'e Küçük bir şükran* başlığı ile çıkan ikinci şiirinde Hatay'ın Türkiye'nin bir parçası olduğunun üzerinde durur. Atatürk'ün Hatay'ın bağımsızlığına kavuşmasındaki rolüne dikkat çeken şair, Atatürk gibi bir lidere bu zaferden sonra başka bir şanın verilmesi gerektiğini ifade eder.

Marmara dergisinin yedinci sayısında Faik Ali, vefat eden üstadı Şair-i Azam Abdülhak Hamid Tarhan ile ilgili nekroloji türünde bir yazı kaleme alır. Bu sayının ilk yazısı olan ve *Büyük Matem* başlığını taşıyan nekrolojinin içinde Hamid ile ilgili bir de şiir bulunur. Şair, bu şiirde Hamid'in ölümünden dolayı duyduğu derin üzüntüyü anlatır. Derginin birleştirilmiş olan sekizinci ve dokuzuncu sayısında ise Faik Ali'nin aşk temini işlediği iki tane şarkısı yayınlanır. *Gözlerinin Rengi* adlı şiiri ise derginin onuncu sayısında çıkar. Bu şiirinden aşk temini işleyen Faik Ali, sevgilinin gözlerinin farklı renklere bürünmesinden söz ederek kendi iç âleminde oluşturduğu terennümleri anlatır.

Munis Faik, ilk sayıda çıkan *Mevsimler* şiirinde mevsimlerin değişimi ile birlikte tabiatta yaşananlar karşısında kişiyi düşünmeye davet eder. Ayrıca şiirde tabiatın güzelliğini temaşa eden bireyin huzura ve mutluluğa kavuşması gerektiğini söyler. Şair, doğada yaşananların insan üzerinde farklı şekillerde tezahürlerinin olduğunu belirtir:

*Kırlarda neş'e kalmadı. Kuşlar kederli, lâl,
Artık senin de neş'eni sislendiren melâl*

Çehrende mevsimin izidir, gölgeler gibi. (Ozansoy, 1936, 16)

Munis Faik'in ikinci sayıda çıkan ve üç bölümden oluşan *Koşmalar* adlı şiirinin teması aşk ve yalnızlıktır. Şair, bu şiirinde sevgilisinden ayrılanın yarattığı üzüntüye gark olmuş bir şekilde durumdan şikâyet eder. Şiirin koşma nazım biçimi ile yazılmış olması *Koşmalar* başlığını almasında etkili olmuştur. Şairin, derginin üçüncü sayısında çıkan *Sükût* başlıklı şiirinin teması ise yalnızlıktır. Yalnızlığın varlığını baştanbaşa sardığını, sessizliği anlatmasından öğrendiğimiz şair bu şiirinde sükût ile ölüm arasında bağlantı kurar. Dördüncü sayıda çıkan *Şark* adlı şiirinde aşk temini işleyen şair, sevgilisi ile birlikte sahilde yalnız kalışını anlatır. Yine derginin altıncı sayısında çıkan *Davet* şiirinde de aşk temini işler. Şair, ulaşmada güçlük çektiği sevgilisini tabiattaki muhtelif unsurlara benzeterek tasvir eder. Etkileyici benzetmeleri kullanan şair, buna rağmen sevgilisinin gizli olduğunu belirtir. Derginin yedinci sayısında çıkan *Günün Saatleri* adlı şiirinde yine aşk temini işleyen Munis Faik, sevgilisiyle birlikte gece vakti gökyüzünü seyretmesini ele alır. Gece ile ilgili muhtelif imgelerin kullanıldığı bu şiir empresyonist bir hüviyete sahiptir. Derginin bileştirilmiş olan sekizinci ve dokuzuncu sayısında çıkan *Giderim* adlı şiirinde yalnızlık temini işleyen şair, hayatta olup biten hiçbir şeye bağlanmadan yaşayabileceğini ve istediğinde her şeyden vazgeçebileceğini söyler.

Enis Behiç Koryürek'in derginin ilk sayısında yayınlanan *Bir Gece... Bir Tek Gece* şiirinde aşk teması işlenir. Şair, sevgisiyle birlikte bir köye kaçmasından ve doğanın içerisinde sevgilisiyle geçirdiği mesut anlardan bahseder.

Mübin Manyasiğ'in derginin ikinci sayısında çıkan *Sesler* adlı şiirinin teması yalnızlıktır. Şair, bu dünyada var olduğunun delilini sesleri işitmeye bağlar fakat seslerin kesilmesiyle içinde bir ürpermenin doğduğunu hissettirir. Derginin üçüncü sayısında çıkan ve beş dörtlükten oluşan *Eller* adlı şiirinde ise aşk temini işleyen Manyasiğ, sevgilisinin ellerini tutarak mutlu olabileceğini dile getirir. Sevgilinin ellerini imgeleştirerek kullanan şair, aşıkların ellerinin birbirine bağlanması gerektiğini anlatır. Ona göre eller, gözlerin yerine geçebilir:

Bu akşam dizinde ağlarsam eğer,

Gözlerin bilmesin, ellerin bilsin. (Manyasiğ, 1936, 75)

Derginin dördüncü sayısında Mübin Manyasiğ'in *Damla Damla* adlı şiiri çıkar. Yalnızlık ve aşk temini bu şiirinde de işleyen şair bir yandan yalnızlık duygusunu dile getirirken diğer yandan sevgilisini seyrederek. Şair, derginin beşinci sayısında yayınladığı *Bir Kadına Mısralar* adlı şiirinde aşk temini işler. Kendisinden uzak olan ve başka birisiyle olan sevgilisinin yine de kendisine ait olduğunu düşünen şair, tabiattaki değişim ile sevgilisi arasında analogi kurar. Mübin Manyasiğ'in diğer bir şiiri olan *Düşünce* derginin altıncı sayısında yayınlanır. Aşk teminin işlendiği bu şiirde şairin sevgilisini seyrederek ondaki düşünceyi keşfetmeye çalışması ifade edilmiştir.

Şahab Gürsel'in derginin ikinci sayısında çıkan *Gönül Vermek İstiyorum* şiirinde doğa teması işlenir. Doğa ile bütünleşme arzusunda olan şair, huzuru ve mutluluğu doğada bulacağına kanaat getirmiştir. Şairin derginin üçüncü sayısında çıkan *İlkbahar* şiirinin temi ise tabiattır. Pastoral nitelikteki bu şiirde ilkbahar ile birlikte doğanın dirilip güzelleştiğini anlatan şair, ilkbaharda huzura ve mutluluğa kavuştuğunu dile getirir. Derginin dördüncü sayısında çıkan *Ankara Akşamları* adlı şiirinde şair, şehirden tabiatın güzelliğine bakarak duygularını anlatır. Bu şiirinde de tabiattaki unsurlarla özdeşleşim kurmaya çalışan şair, tabiatın güzelliklerini seyrederken huzura kavuşur. Şahab Gürsel'in derginin bileştirilmiş olan sekizinci ve dokuzuncu sayısında ise *Bahar Geldi* şiiri yayınlanır. Aşk ve tabiat güzelliği teminin işlendiği bu şiirde şair, sevgilisine seslenerek baharın güzelliklerinden söz eder. Şairin derginin onuncu sayısında yayınlanan *Bahar Türküüsü* şiirinin teması tabiattır. Baharın tabiatı canlandırdığını anlatan şair, sevgilisine seslenerek bahçeye çıkıp tabiata karışmasını söyler.

İsmail Vasıf Fıratlı'nın derginin üçüncü sayısında yayınlanan iki dörtlük *Spleen* şiirinde aşk temi işlenir. Fıratlı, tren sesi ile sevgilisinden haber geldiğini düşünerek mutlu olmakta ve bu ses üzerinden bir açıklama yapmaktadır. Şairin diğer bir şiiri birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayıda çıkan *Hatıralar* başlıklı şiiridir. Bu şiirin temi ise geçmişe özlemdir. Fıratlı'nın derginin onuncu sayısında çıkan *Korku* isimli şiirinin temi ise korkudur. Korkuyu bir kadına benzeten şair, kalbinde korkuyu hissettiğini fakat bir türlü onu anlayamadığını söyler.

Mithat Ömer Karakoyun'un dördüncü sayıda çıkan *Delî Gönül* adlı şiirinde aşk temi işlenir. Şair, gönlünün coşkunluğunu anlatarak nice sevgililere tutulduğunu belirtir. Derginin beşinci sayısında çıkan ve Enis Behiç'e ithaf ettiği *Kırkından Sonra* şiirinde yaşının ilerlemesi ile birlikte insanın karşı karşıya kaldığı durumları anlatır. Altıncı sayıda ise Karakoyun'un Behçet Kemal Çağlar'a ithaf ettiği *Yılbaşı* şiiri yayınlar. Bu şiirde yıllar içerisinde insanın fiziksel ve ruhsal olarak yaşadığı dönüşümler anlatılır. Karakoyun, yedinci sayıda çıkan *Gül, Rengi ve Kokusu* şiirinde ise aşk temini işler. Aşk duygusunu, Klasik Türk edebiyatında

olduğu gibi gül, bülbül mazmunları vasıtasıyla dile getiren şair, sevgilisini tabiat ile bütünleşmiş bir varlık olarak tahayyül eder. Karakoyun'un *Biz ve Sen...* adlı şiiri derginin birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayısından çıkar. Bu şiirde millet sevgisi temi tarih temi ile birlikte işlenir. Onuncu sayıda çıkan *Ölmeyen Sevgi* adlı şiirinde ise vatan sevgisi temini ele alan şair, vatan uğruna verilen mücadelenin ehemmiyetini ve şehit olmanın erdeminden söz ettiği gibi yeryüzünde en güzel toprak parçasının kendi vatanı olduğunu söyler.

İshak Refet İşıtman'ın derginin beşinci sayısında çıkan *Antakyalılara* adlı şiirinin teması vatan sevgisidir. Antakyalılar ve Antakya toprağından övgüyle söz eden şair, Antakya'nın Anadolu'nun bir parçası, Antakyalıların ise Türk milletinin bir parçası olduğunu ifade eder.

Kamuran Kadri Bozkurt'un *Denize Selam* adlı şiiri derginin beşinci sayısında çıkar. Bu şiirde deniz temasını işleyen şair, denize seslenerek arkadaşı ile iletişime geçmesini söyler. Deniz sevgisini en içten duyular ile dile getiren Bozkurt, deniz ile bütünleşmek ister:

İçimde deniz diye yatacak oluyorum..

Gökyüzünü çatırdatan dalgaların koynuna

Kafamı gemi diye atacak oluyorum

Göresim geldi denizi (Bozkır, 1936, 146)

Derginin beşinci sayısında çıkan M. Atakurd'un *Gözyaşları* adlı şiirinde kurtların kuzulara saldırması olayı anlatılarak çaresizlik temi işlenir.

Hami Gökalp, derginin beşinci sayısında çıkan *Gurbet Çocukları* şiirinde aşk temini işler. Şiirde sevgilisinden uzak kalan kişinin yıllarca gurbette dolandığı ve sevgilisinden uzak kalmasından dolayı büyük bir kedere gark olduğu anlatılır. Hami Gökalp'in bir diğer şiiri olan *Özleyiş*, derginin altıncı sayısında çıkar. Şair, aşk teminin öne çıktığı şiirde sevgilisinden uzak kalmasından ötürü büyük bir üzüntü duyduğunu dile getirir. Her yerde sevilisini aradığı halde bir türlü bulamayan şair, bu sevdadan vaz geçmesi gerektiğini itiraf eder. Gökalp'in *Esir* adlı şiiri ise birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayıda çıkar. Bu şiirin temi de aşktır. Aşk ıstırapı çeken şair, bu şiirinde divan şiirinin vazgeçilmez mazmunlarından gül ve bülbüle yer verir.

İhsan Temelevren'in *Anlayamadım* adlı şiiri derginin beşinci sayısında yayınlanır. Aşk temasını işleyen şair, Ahmet Haşim'in *Piyale* adlı şiirine öykünür. *Piyale* şiirinde geçen *Mecnun*, *Leyla*, *ateş*, *lale*, *piyale*, *hale* gibi sözcükler *Anlayamadığım* şiirinde de geçer. İhsan Temelevren de Haşim gibi aşktan ötürü kendinden geçmiştir:

Beni ateşiyle yaktı o lâle,

Bakışı şaraptı, lebi piyale.

O güzel uğruna düştüm bu hale;

Sevgiyi, sevdayı anlayamadı... (Temelevren, 1936, 153)

Hamza Sadi Özbek, derginin altıncı sayısında yayınlanan *İçim Yanarken* şiirinde gurbet ve aşk temini işler. Gurbette tek başına kalan şair, yabancılik duygusu çektiğinden kısmen ürkmektedir. Diyar diyar dolaşmasının sebebinin ruh arkadaşını bulmak olduğunu fakat henüz hedefine ulaşamadığından bahseder.

Macid Aray'ın *Marmara* adlı şiiri derginin altıncı sayısında çıkar. Deniz ve aşk teminin birlikte işlendiği bu şiirde şair, denize doğru yolculuğa çıkışı ve kaybettiği sevgilisini aramasını anlatır. Bilinmeyen bir sesin arakasından farklı yerlere gidip gelmesine rağmen bu sesin sahibini asla öğrenemez.

Hikmet Ömer Karakoyun'un *Gönlümün Türküüsü* adlı şiiri derginin yedinci sayısında çıkar. Bu şiirin teması de dergide yayınlanan birçok şiirde olduğu gibi aşktır. Şair, Halk şairlerine öykünerek sevgilisi hakkında hissettiği duyguları dışa vurur.

Derginin yedinci sayısında şiiri çıkan başka bir şair Mithat Atakurt'tur. Şairin *Ayrılık* adlı şiirinde ayrılık ve aşk temaları işlenir. Sevgilisinden ayrılmasından dolayı büyük bir üzüntü duyan şair, ayrılığı evladını kaybetmeye benzetir:

Evlâd acısı gibi kalbe çökdü ayrılık.

Bağrıma her gün kızıl korlar döktü ayrılık (Atakurt, 1937, 21)

Mithat Atakurt'un *Sözlükler* adlı şiiri derginin onuncu sayısında çıkar. Aşk teminin işlendiği bu şiirde şair, iki sevgilinin birbirlerine aşık olup birbirlerinden ayrılmayacaklarına dair söz vermelerine değinir.

E. H.T'nin² *Marmara* dergisinin birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayısında çıkan *Ne Güzel Şeyler* adlı şiirinde yaşama sevinci ve tabiat sevgisi temaları işlenir. Şair, tabiatla olup biten şeylerden örnekler vererek insanların tabiatındaki güzellikleri görüp mutlu olması gerektiğini belirtir. Onuncu sayıda yayınlanan *Fırtına* şiirinde ise deniz temasına yönelir. Şair, birçok kişinin aksine deniz hakkında olumsuz sözler sarf eder. Fırtınanın kopmasıyla aniden kabaran denizin dalgaları karşısında ürken şair, denizin güzel olmasına karşın döneçliğinden söz eder:

*Dünyada her güzel şey hep böyle pek döneçtir,
Hele, şu deniz yok mu? Tez döneçlite teçtir.
Ne güzeldi bu sabah mışıl mışıl uyurken,
Hırçın bir çocuk gibi çığlıklarla uyandı,
Sara tuttu, köpürdü, renkten renge boyandı....(EHT, 1938, 101)*

Ziya Osman'ın *Marmara* dergisinde sadece bir tane şiiri yayınlanır. Derginin son sayısında çıkan *Beyaz* adlı şiirde Ziya Osman, tabiat temini işler. Kış mevsiminden çıkıp bahar mevsimine girilmesini ümit eden şair, tabiatdaki canlanmanın kendi ruhuna da aksülamel ettiğini belirtir.

Marmara dergisi gerek kurucularının birer şair olmaları gerek on sayıda yayınladığı elli altı şiir ile bir şiir dergisi görüntüsü verir. Dergide yayınlanan şiirlerin büyük bir kısmı aşk, deniz ve tabiatla ilgilidir. Vatan teminin de işlendiği şiirlere de rastlanmakla birlikte *Marmara* dergisindeki şiirlerin çoğunda bireysel konular ele alınır. Vatan ve Atatürk hakkında yazılan şiirler bir tarafa bırakılırsa sosyal içerikli şiirlere dergide hiç rast gelinmez. Böyle bir durumun ortaya çıkmasında ömrünün sonuna kadar *sanat sanat içindir* görüşüne bağlı kalan derginin kurucusu Faik Ali'nin tesirinin olduğu düşünebilir. Nitekim dergide şiir yayınlayan birçok kişi Faik Ali'nin dostudur. Ayrıca dergide yayınlanan bazı şiirlerin Faik Ali'ye ithaf edildiğini ve Faik Ali'nin de bazı şiirlerini dergide yazan başka şairlere ithaf ettiği görülür.

2. Nesir

Marmara dergisinde edebî tenkit, nekroloji, deneme, hatıra, mektup, hikâye, roman, felsefe ve hitabe türünde yazılar yayınlanır. Edebî tenkit ve nekroloji dergide en fazla yayınlanan yazıların başında gelir. Mektup, hitabe ve felsefe türünde yazılar ise dergide seyrek görülür. *Marmara* dergisinde yayınlanan nesirleri türüne göre ele alıp tematik açıdan inceleyeceğiz.

Edebî Tenkit

Marmara dergisinin ilk sayısında edebî tenkit türünde Ahmed Bedî'nin İbrahim Alâeddin Gövsa'nın Süleyman Nazif hakkında kaleme aldığı kitabını değerlendirdiği *Son Münşi* yazısı çıkar. İki bölümden oluşan yazının ikinci bölümü derginin ikinci sayısında yayınlanır. Ahmed Bedî'ye göre Türk edebiyatındaki son münşi (iyi nesir yazar) Süleyman Nazif'dir. Yazar, konuya geçmeden önce Gövsa'dan övgüyle söz eder:

"Üslûb tam insanın kendisidir sözü İ. Alâeddin'in ibaresine ne uygun! Aşağı yukarı her muharrir kendisiyle ifadesi arasına karışık bir duygu ve san'at cihazı sokar. Pek az kimse vardır ki kalemi eline alınca düşüncelerini şu veya bu denli zorlamak, önündeki beyaz yaprak üzerinde ikinci bir şahsiyet budaklandırmak kaygısından kurtulabilsin. Yazı yazarken içimizden geçenleri olduğu gibi söylemek şöyle dursun, bil'akis yeni, aykırı düşünceler aşılmaya yelteniriz. İ. Alâeddin'in ifadesi doğru veya yanlış edebiyat mefhumunu canlandıran bu gibi engellerden sıyrılmış olduğu içindir ki tertemizdir."
(Bedî, 1936, 19)

Ahmed Bedî'nin düşüncesine göre İbrahim Alâeddin, eserlerinde yapmacık olmaktan uzak, okuyucuya bir şeyler dayatmak yerine kendi fikrini samimi şekilde dile getiren bir üslûp benimsemiştir. Süleyman Nazif'i ele alış tarzını oldukça beğenen Ahmed Bedî, yazarın farklı açılardan Süleyman Nazif'e yaklaşmasını değerli bulur.

Munis Faik Ozansoy'un derginin birinci sayısında *Hadiseler Karşısında* üst başlığı ile iki tane edebî tenkit yazısı çıkar. Birinci yazıda Halit Ziya Uşaklıgil'in *Kırk Yıl* adlı eserinin birinci cildini değerlendiren Munis Faik, kitabın içeriğinden söz ettikten sonra edebî hüviyeti üzerinde durur. Ona göre bu eserin büyük bir edebî değeri vardır. İkinci yazı olan *Edebiyat Anketi*'nde Munis Faik, gazetelerde çıkan edebiyat anketlerinin nitelik olarak değersiz olduklarını anlatır. Ruşen Eşref'in *Diyorlar ki...* eserinin anket yapanlar tarafından örnek alınması gerektiğini söyler.

Derginin ikinci sayısında *Hadiseler Karşısında* başlığı altında Munis Faik'in Sait Faik'in *Semaver* kitabı hakkındaki değerlendirme yazısı çıkar. Munis Faik'e göre genç Sait Faik, realist bir görüşe ve etraflıca

² İzmir'den dergiye şiirlerini gönderen E.H.T. müstear ismini kullanan kişinin kim olduğunu tespit edemedik.

mevzuları anlatma kabiliyetine sahip olması hasebiyle gelecek vaat emektedir. Yazar, Sait Faik'i beğenmesine karşın üslubunda birtakım sıkıntıların olduğunu belirterek Sait Faik'in daha itinalı davranması gerektiğini ifade eder.

Abdülhak Şinasi Hisar'ın derginin ikinci sayısında edebî tenkit türünde bir yazısı çıkar. *Victor Hugo'nun Eseri* başlıklı bu yazıda Fransız edebiyatçı Victor Hugo'nun üstün meziyetlerini dile getiren Abdülhak Şinasi, Hugo'nun her şeyden önce bir şair olduğunu belirtir. Ona göre Victor Hugo'nun "dünyayı sarmış, mest etmiş ve galeyana getirmiş asıl meşhur ve büyük eserleri şiir kitapları ve daha doğrusu bunların içindeki bazı harikulade şiirlerdir" (Hisar, 1936, 37). Daha sonra Victor Hugo'nun romanları, piyesleri ile yaptığı yeniliklerden söz eden yazar, onun eserlerinde derin bir felsefenin olduğunu ifade eder.

Derginin üçüncü sayısının ilk yazısı Munis Faik'in *Tenkid ve Münakkid*³ başlıklı edebî tenkit yazısıdır. Yazarın düşüncesine göre edebiyatımızdaki en büyük eksiklik tenkittir. Bütün edebî türler arasında en geç gelişen edebî tenkitin Fransa'da bile Sainte-Beuve ile başladığını söyleyen Munis Faik, hemen hemen bütün gazetelerin edebî tenkit köşelerinin olmasına karşın hiçbirinin nitelikli olmadığını ifade eder. Tenkitin temel özelliklerinin anlattıktan sonra sözü münakkide getirir. Münakkidin vazifesiyle ilgili şunları söyler:

"Münakkidin vazifesi, kanaatimce, çirkinlikleri teşhir etmek değil, gizli kalmış güzellikleri aramak ve bu suretle karinin nazarlarını güzele tevcih etmektir. Çünkü güzeli tanımak ve tanıtmak öyle ayrı ve nadir bir hassadır ki münakkidin belki bu başlı başına ve en birinci meşgalesi olur. Kusurlar, çirkinlikler ne kadar gizlense göze batar, güç görünen asıl güzelliklerdir." (Ozansoy, 1936, 67).

Derginin dördüncü sayısında çıkan *Yine Tenkid* yazısı, *Tenkid ve Münakkid* yazısının devamıdır. Munis Faik, önceki yazıda kaldığı yerden devam ederek Türk edebiyatına neden tenkidin geç geldiğini ve neden bir süre daha Türk edebiyatının tenkitten mahrum kalacağını anlatır. Ona göre muharrirlerimiz müsamaha göstermekten yoksun ve her an öfkelenmeye müsait olduklarından sağlıklı bir tenkit yapamamaktadırlar. Esasında Munis Faik her iki yazısını da Necip Fazıl Kısakürek'in *Ağaç* dergisinde *Marmara* dergisini ve Faik Ali'yi eleştirmesinden dolayı kaleme alır.⁴ Necip Fazıl'ın kendisinden başkasını beğenmediğini ve dergiciliğin kendisinden başka kimsenin yapamayacağı bir iş olduğunu iddia eder. Munis Faik'e göre Necip Fazıl edebiyatta yol kat etmek istiyorsa şuna buna satışmaktan vazgeçmelidir.

Üçüncü sayıda bir edebî tenkit yazısı kalem alanlardan biri Fethi Varal'dır. Varal, *Alfred Musset'in İstirap Dolu Aşk* yazısında Alfred Musset'in Geroge Sand ile yaşadığı aşktan söz ettikten sonra bu aşkın yazarın sanatı üzerindeki tesirinden bahseder.

Derginin beşinci sayısında Munis Faik, *Okuduğum Kitaplar* başlığı altında Ahmet İnsel tarafından Türkçeye tercüme edilen Andre Gide'nin *Dünya Nimetleri* adlı kitabını değerlendirir. Öncelikle tercüme üzerinde duran yazara göre okuyucu kitabı okurken zorlanacaktır. Çünkü Andre Gide'nin kendine has üslubu, cümleleri yarıda kesmesi gibi nedenlerden ötürü kitap anlam açısından muğlaktır. Böyle bir durumun ortaya çıkmasında çevirmenin hiçbir suçunun olmadığını çünkü eserin Fransızcasının zaten muğlak olduğunu belirtir. Sözü eserin içeriğine getiren yazar, *Dünya Nimetleri*'nin insanı düşündürmeye sevk ettiğini ifade eder. Ona göre "*Dünya Nimetleri*, açıklıklardan, susuzluklardan, arzularından, tatminsizliklerden ve mahrumiyetlerden bahseder." (Ozansoy, 1936, 156)

Yedinci sayıda Munis Faik'in Mübin Manyasiğ'in *Geçerken* adlı şiir kitabını değerlendiren yazısı yayınlanır. Munis Faik, genç şairin heyecanlı bir karaktere sahip olmasına karşın orijinalitenin peşinden koşmadığını, olabildiğince doğal davrandığını belirtir. Munis Faik'e göre Mübin Manyasiğ, geleceğin büyük şairleri arasında yerini alacaktır.

Onuncu sayının ilk yazısında Munis Faik, Paul Valery'nin *de l'Académie Française*'de poetika üzerine verdiği dersi değerlendirir. Poetikanın ne anlama geldiğini söyledikten sonra Paul Valery'nin dersinin özelliklerini anlatan Munis Faik, Paul Valery'nin şiirde şeklin her şeyden daha üstün olduğunu vurgulamaya çalışmıştır.

Munis Faik'in edebî tenkit türünde onuncu sayıda çıkan diğer bir yazısı ise A. Tarık Onan'ın *Gönül Kuşları* adlı şiir kitabı ile ilgilidir. Yazar, hem hece hem arzu şiirlerinin bulunduğu söz konusu kitabın ahenk açısından kusurlu olduğunu tespit ettikten sonra şairin şiir neşretmek için biraz sabretmesi gerektiğini belirtir.

Nekroloji

³ Kelimenin doğru yazımı "münakkid"dir. Dergide kelime münakkid şeklinde çıktığı için müdahalede bulunmadık.

⁴ Necip Fazıl, derginin isminin *Marmara* olmasına karşın Ankara'da çıkmasına anlam veremez ve Faik Ali'nin sanatının giderek gerilediğini iddia eder. *Marmara* dergisinin edebiyatımıza hiçbir şey kazandırmadığını savunur. bk. Necip Fazıl Kısakürek (1936). "*Marmara*". *Ağaç*. S. 10. s. 15.

Derginin ilk sayısından itibaren nekroloji türünden yazılara yer verilmiştir. İlk sayıda Abdülhak Şinasi Hisar'ın 1935 yılında hayatını kaybeden Fransız romancı Paul Bourget hakkında kaleme aldığı *Paul Bourget'e Veda* başlıklı nekrolojisi çıkar. Hisar, aynı zamanda bir eleştirmen ve öykü yazarı olan Paul Bourget'in sanatkarlığını romanda gösterdiğini belirtir. Ona göre Fransız romancı, Balzac'ı takip etmiş ve romanı bir tür ruh buhranını tasvir eden bir sanat olarak değerlendirmiştir. Hisar, Paul Bourget'in eserlerinden kısaca söz ettikten sonra farklı düşünürlerin onun hakkında söylediklerini aktarır. Daha sonra Bourget'in romancılığının özelliklerini sıralayarak yaşadığı çağda birçok kişi etkilediğini ifade eder. Abdülhak Şinasi'nin yazısı bir nekroloji olmasına rağmen eser tahliline ve değerlendirmesine girmesi hasebiyle aynı zamanda bir edebî tenkit yazısı olarak ele alınabilir.

Derginin ikinci sayısının ilk yazısı Nahid Sırrı Örik'in genç yaşta vefat eden tiyatro oyuncusu Küçük Kemal hakkında kaleme aldığı nekrolojisidir. *Bir Sanatkârın Ölümü* başlıklı yazıda Nahid Sırrı, uzun zamandır sahnede görmediği Küçük Kemal'in neden Küçük Kemal olarak anıldığını anlattıktan sonra sanatçının zengin bir kültürel birikime sahip olduğunu söyler.

Munis Faik, derginin ikinci sayısında Samipaşazade Sezai'nin ölümü ile ilgili *Hadiseler Karşısında* başlığı altında bir nekroloji yazar. Munis Faik'e göre Samipaşazade Sezai az sayıda eser ortaya koymasına karşın önemli hizmetlerde bulunmuştur. Yaşamı boyunca hürriyet taraftarı olan ve edebiyatımıza realizmin ilk örneklerini veren Samipaşazade Sezai, yazarın düşüncesine göre Halit Ziya'ya yol göstermiştir.

Üçüncü sayıda yine Munis Faik, *Hadiseler Karşısında* başlığı altında *Henri De Regnier'nin Ölümü* adlı nekrolojisini yayınlattır. Yetmiş iki yaşında ölen Fransız simbolist şair Henri de Regnier'in hayatı, sanatı ve tesirinden söz eden yazar, onun son anlarına kadar dergilerde şiirler yayınladığını belirtir. Munis Faik'e göre Henri de Regnier yaşayan Fransız şairleri arasında en büyüğüdür.

Derginin dördüncü sayısında Munis Faik bu kez Tevfik Fikret'in ölümünün yirmi birinci yıldönümü *Hadiseler Karşısında* başlığı altında ele alır. Türk matbuat âleminin yirmi bir yılda Tevfik Fikret'i unutmasına içerlenen yazar, bugünkü eleştirmenlerin Fikret'in faziletlerinden söz etmelerine rağmen sanatının büyüklüğünden bahsetmediğini anlatır. Fikret'in istibdada karşı sanatıyla verdiği mücadelenin ehemmiyetine değinerek şairin şiirlerinin unutulmaması gerektiğini belirtir.

Midhat Ömer Karakoyun'un *Midhat'ın Ölümü* başlıklı nekrolojisi derginin beşinci sayısında çıkar. Yazarın çocukluk arkadaşı olan Midhat Maraş'ın ani ölümü onu sevenler arasında büyük bir üzüntüye neden olur. Yazar, arkadaşını nasıl tanıdığını, meziyetlerini anlattıktan sonra hayallerine değinir.

Munis Faik, Mehmet Akif'in ölümü üzerine derginin altıncı sayısında bir nekroloji kaleme alır. Mehmet Akif'in dürüstlüğüne ve imanına değinen Munis Faik, Mehmet Akif'in hem iyi bir Türk hem iyi bir Müslüman olduğunu belirtir. Daha sonra herkesten daha çok milletini seven Akif'in, Cumhuriyet'e ayak uyduramadığı için memleketinden bir süre ayrı kaldığını anlatır.

Derginin altıncı sayısında Mehmet Akif'in ölümüyle ilgili bir nekroloji yazısını da Bahadır Dülger kaleme alır. *Acıklı Bir Hikâye* başlığını taşıyan yazıda Bahadır Dülger, Mehmet Akif'in Çanakkale Savaşı'na yönelik hassasiyetine dikkat çekerek onun ömrü boyunca vatanına hizmet etme gayesi taşıdığını ifade eder.

Marmara dergisinin yedinci sayısının ilk yazısı Abdülhak Hamid Tarhan'ın ölümü üzerine Faik Ali'nin *Büyük Matem* adlı nekrolojisidir. Şair-i Azam'ın ölümünden dolayı büyük bir üzüntü duyan Faik Ali, Hamid'in Türk edebiyatında işgal ettiği yere değindikten sonra yaptığı bazı yenilikler üzerinde durur. Ona göre Hamid sadece büyük bir şair değil, aynı zamanda büyük bir nasirdir. Yazının sonunda Hamid ile ilgili bir de şiir kaleme alır.

Yedinci sayıda ressam Nazmi Ziya Güran'ın ölümü üzerine Munis Faik'in bir nekrolojisi çıkar. Munis Faik, Güzel Sanatlar Akademisi'nden tanıdığı Nazmi Ziya'nın Türk milletinin yetiştirdiği en büyük ressamlardan biri olduğunu ifade eder. Nazmi Ziya'nın sanatında tabiata boyun eğmeden tabiatın renklerini eserlerinde büyük bir maharetle kullandığını belirtir.

Birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayılarda Munis Faik, hayatını kaybeden şair ve mütefekkir Ahmed Refik hakkında bir nekroloji kaleme alır. Babası Faik Ali'nin en çok sevdiği kişilerden biri olduğunu söylediği Ahmed Refik'in çok yönlü şahsiyete sahip olduğunu ifade eder.

Birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayılarda Ekrem Talu'nun Ubeydullah Efendi'nin ölümü üzerine kaleme aldığı nekrolojisi çıkar. Talu, Ubeydullah Efendi'nin Abdülhak Hamid ile olan dostluğundan söz ettikten sonra mütevazı bir şahsiyete sahip olduğunu belirtir.

Deneme

Marmara dergisinde deneme türünde yazılar da çıkar. Derginin üçüncü sayısında Lamartine'nin *Düşünce* ve Faik Ali'nin *Ağaçlara Dair* kısa denemeleri yayınlanır. Lamartine, denemesinde hassasiyet sahibi

kişilerin herkesten daha fazla sevindiklerini ve daha fazla mustarip olduklarını belirtir. Şairlerin hassas varlıklar olarak elemelerin darbelerini daha iyi duyurduklarını söyler. Faik Ali ise denemesinde dünyanın her yerinde farklı ağaçların olduğunu ve her ağacın tabiata değişik bir renk kattığını dile getirir. İnsan ile ağaç arasındaki bağa değindikten sonra "Ağacı yok ediniz, insan helak olur" sözlerini sarf eder.

Dördüncü sayıda Faik Ali'nin *Resim Sergisini Ziyaretten Sonra* başlıklı denemesi çıkar. Evinde hüznü bir şekilde oturan yazar, birden dün gittiği resim sergisinden söz eder. Farklı tabloları gördüğü manzaraları, renkleri ve ışıkları gözlerinde canlandırdıktan sonra özellikle tabiat resimlerinden etkilendiğini belirtir. Küçüklüğünden beri ressam olmak istediğini, bilhassa tabiat resimleri çizme arzusunun olduğunu anlatır.

Dördüncü sayıda Fransız yazar Sidonie-Gabrielle Colette'in *Son Ateş* adlı denemesi çıkar. Hayrettin Faik Ozansoy'un çevirdiği bu denemede yazar, tabiatın güzelliğini konu edinir. Çevirmenin şiirsel bir dil kullanması yazının mensur şiiri andırmasına yol açmıştır.

Beşinci sayıda Faik Ali'nin Halit Ziya'ya ithaf ettiği ve yer yer mensur şiir izlenimini veren *İlahi Akşam* adlı denemesi yayınlanır. Faik Ali, güneşin batışına yakın bir vakit tabiatı seyrederek gark olduğu derin duyguları dile getirir. Gökyüzünde muhtelif renkleri gözlemleyen yazar, adeta kendinden geçerek tabiatın güzelliğini anlatır.

Munis Faik'in *Mantık* başlıklı denemesi derginin beşinci sayısında çıkar. Bir düşüncenin bütünüyle doğru olmasının mümkün olmadığını söyleyen yazar, aynı zamanda bir düşüncenin bütünüyle yanlış da olamayacağını belirtir. Sözü edebiyat eserlerinin beğenilmesi konusuna getirerek edebiyatta mantığın izini sürmenin nafi olduğunu ifade ederek edebî eserin güzel veya çirkin olduğunu iddia etmenin hiçbir mantıksal açıklamasının olamayacağını iddia eder. Buna rağmen herkesin kendi görüşünü başkasına kabul ettirme uğraşına girdiğini söyler.

Muzaffer Akalın'ın *Gül* başlıklı denemesi derginin birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayısında çıkar. Yazar diğer çiçekler arasında gülün insanın duygularını daha fazla harekete geçirdiğini, envai renkleriyle ve kokusuyla üstün olduğunu ifade eder. Divan şiirinde gül mazmununun işgal ettiği yerden de söz ederek şairlerin gülü kullanma şekillerine örnekler verir.

Makale

Marmara dergisinde makale türünden yazılar da çıkar. Derginin dördüncü sayısının ilk yazısı Munis Faik'in *Montrö Muvaffakiyetinin Manası* başlıklı makalesidir. 20 Temmuz 1936 yılında imzalanan Montrö Antlaşması'nı değerlendiren yazar, Türk milletinin on üç yıllık Cumhuriyet tarihinin en büyük zaferlerinden birini elde ettiğini ve aynı zamanda bu zaferin Atatürk'ün başarısı olduğunu belirtir. Türk milletinin zor şartlarda bile bağımsızlığına zarar verecek her türlü eyleme karşı durduğunu söyleyen Munis Faik, bu anlaşma ile bağımsızlığımızın teminat altına alındığını anlatır.

Dördüncü sayıda Lamartine'in *XVI. Louis'nin Ölümü* başlıklı makalesi çıkar. Hayrettin Faik Ozansoy'un çevirdiği makalede Fransız Devrimi'nden dört yıl sonra 1789'da giyotin ile idam edilen XVI. Louis'nin yargılanması ve son anlarını anlatılır.

Birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayıda E.H.T'nin *Papağanlar* adlı makalesi çıkar. Papağanların farklı iklimlerde yaşamalarına rağmen genellikle ılıman iklimleri sevdiğini belirten yazar konuşma kabiliyetini nasıl kazandıklarına değinir. Maymunların bulunduğu her bölgede papağanların da bulunmasının bir tesadüf olmadığını söyleyerek papağanın insanlar ile olan ilişkisi üzerinde durur.

Osman Fikri Soyer'in *Cumhuriyetçi Terbiye ve Cumhuriyetçi Adam* adlı makalesi derginin birleştirilmiş sekizinci ve dokuzuncu sayısında çıkan diğer bir makaledir. Yazar Cumhuriyet'in erdemlerinden söz ederek Cumhuriyet'i benimseyen bir kişinin nasıl olması gerektiğini dile getirir. Ona göre;

"Cumhuriyet, ancak yüreğinin bütün ateşiyle Cumhuriyetçi olan adamlar üzerine kurulabilir. Çünkü kanunlarla kurulan kurumlar, yüreklerde yer etmedikçe gerçekten kurulmuş sayılamazlar. Kanunlarla yıkılan rejimler, yüreklerden kirli bir paçavra gibi tiksinti ile fırlatılıp atılmadıkça gerçekten yıkılmış telâkki edilemezler." (Soyer, 1937, 58)

Yazar, Cumhuriyet'in şekilsel birtakım değişimlerle ve yüzeysel devrimlerle amacına ulaşamayacağını, gerçek cumhuriyetçinin bütün varlığıyla devrimci olması gerektiği ileri sürer.

Osman Fikri Soyer derginin onuncu sayısında *Arsulusal Ekonomik ve Sosyal Gidiş* başlıklı bir makale kaleme alır. Uzun yıllardır dünyayı etkisi altına alan ekonomik buhrana değinen Soyer'e göre bu buhranın başlangıcı 1914'tür. Kapitalist sistemin bu buhranla yıkıldığını iddia eden yazar, buhranın sonucunda yeni bir ekonomik düzenin doğacağından ümitlidir.

Derginin onuncu sayısında Fazıl Sobu'nun İngilizceden çevirdiği *Bir Musiki Devi* adlı makale yayınlanır. Alman müzisyen Richard Wagner'in sanatının ele alındığı makalenin yazarı belirtilmemiştir. Makalede Wagner'in eserlerine yansıyan felsefe üzerinde durularak çağdaşlarından ayrılan yönlerine dikkat çekilmiştir.

Mektup

Marmara dergisinin birinci sayısında Süleyman Nazif'in Faik Ali'ye 17 Nisan 1916'da yazdığı mektubu yayınlanır. Nişantaşı'nda gönderilmiş olan mektupta Süleyman Nazif, ailenin hal ve hatırını sorduktan sonra Diyarbakır'a gideceğine kardeşine söyler.

Derginin birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayısında Mithat Ömer Karakoyun'un Finlandiyalı düşünür ve yazar Johan Vilhelm Ismeliman'ın (Yuhan Vihelm Ismeliman) ağzından kaleme aldığı *Türk ve Çiçek* adlı mektubu yayınlanır. Esasında fantastik bir yönü olan bu mektup Mithat Ömer Karakoyun'un henüz neşretmediği *1950'de Kemalist Türkiye* adlı eserinden alınmıştır. Yazar bu eserinde gelecekte Türkiye'nin geldiği noktayı Johan Vilhelm Ismeliman'ın gözünden anlatır. Söz konusu mektubunda Johan Vilhelm Ismeliman, Ankara'da bulunduğu otelden ve Türk kültüründe çiçeğin yerinden bahsederken zaman içerisinde Türk toplumunda yaşanan gelişmelere de değinir.

Hikâye

Marmara dergisinde hikâyeler de yayınlanır. Faik Ali'nin birinci ve ikinci sayıda çıkan *Belki Bir Hiç* hikâyesinde aşk temi işlenir. Birinci tekil şahsın ağzından dinlediğimiz hikâyede kahraman sürekli sokakta gördüğü bir kadını uzaktan takip ederek ona aşık olur fakat bir türlü kim olduğunu öğrenemez. Hatta kendi kendine hayal bile kurduğunu düşünür. Bazen anlatıcı kahraman, aşk serüvenini anlatmayı bırakıp aşk üzerine düşüncelerini dile getirir. Faik Ali'nin Servet-i Fünûn sanat estetiğine bağlı olarak kaleme aldığı bu hikâyede hayal ile hakikat çatışması öne çıkar. İç monolog tekniğinin bu hikâyede başarılı bir biçimde kullanıldığı söylenebilir.

Derginin üçüncü sayısında Andre Gide'nin *Dünya Nimetleri* adlı anlatısından alınmış bir parça da bulunur. *Tesadüfler* başlığındaki parçada anlatıcı, bir zenciyle karşılaşması esnasında yaşadığı duyguları dile getirir. Eserin kimin tarafından çevrildiği belirtilmemiştir.

Marmara dergisinin altıncı sayısında Puşkin'in Bahadır Dülger tarafından çevrilen *Çingeneler* adlı hikâyesi yayınlanır. Bu hikâyenin konusu çingenelerin yaptıkları yolculuk esnasında başlarından geçenlerdir. İki bölüm halinde yayınlanan *Çingeneler* hikâyesinin ikinci bölümü yedinci sayıda çıkar.

Hatıra

Marmara dergisinde sayısı az olmakla birlikte hatıra türünden yazılar da yayınlanır. Derginin üçüncü sayısında çıkan *Haşlanmış Pırasa Yaprakları* adlı yazıda Bahadır D. Dülger'in Orta Anadolu köylerinde yaşadığı anısı anlatılır. Yazar, köylülerin hayvanlarına ot toplamak için katlandıkları zahmetten, kuraklıktan, köylünün cömertliğinden söz eder.

Mithat Ömer Karakoyun, derginin altıncı sayısında *Tanıdığım İnsanlar* başlığı altında Süleyman Nazif ile ilgili hatıralarını kaleme alır. Mensubu olduğu Urfa'daki ailenin Süleyman Nazif'in babası Said Paşa'ya büyük hürmet gösterdiğini söyleyen Karakoyun'a göre Türk edebiyatının son dönemdeki en büyük ediplerinden biri Süleyman Nazif'tir. Süleyman Nazif ile olan tanışmasını, memleket meseleleri üzerine yaptıkları tartışmaları anlatan yazar, Süleyman Nazif'in tam manasıyla bir polemik ustası olduğunu belirtir. Derginin yedinci sayısında bu yazının devamı bulunur.

Pierre Lotti'nin *Hindistan'a Doğru Yolda* başlıklı hatırası derginin yedinci sayısında çıkar. Lotti'nin Hindistan'a giderken Kızıldeniz'de gemide başından geçenlerin anlatıldığı bu hatıradaki özellikle yazarın gökyüzünü hayranlıkla temaşa etmesi etkili bir biçimde dile getirilir.

Felsefe

Marmara dergisinde bir tane felsefî yazı çıkar. Henry Bergson'un *L'energie Spirituelle* adlı eserinden alınan parça derginin üçüncü sayısında yayınlanır. Kimin çevirdiği belirtilmeyen yazıda Bergson, insan muhayyilesi ve yaratıcılığı üzerinde durur. Sanatçının duygu ve düşüncelerini esere dönüştürürken takip ettiği yola değinerek sanatın insan muhayyilesinin ürünü olduğunu söyler.

Hitabe

Dergide iki tane hitabe yayınlanır. Beşinci sayıda Dâhiliye Nazırı ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Şükrü Kaya'nın Atatürk Köprüsü'nün temel atma töreninde yaptığı konuşmanın tam metni yayınlanır. Haliç'e yapılan bu köprünün ehemmiyetinden söz eden Şükrü Kaya, İstanbulluların en mesut dönemi Atatürk döneminde yaşadığını söyler.

Dergide yayınlanan diğer hitabe birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayıda yayınlanır. Faik Ali'nin Mülkiyeli öğrencilere hitaben kaleme aldığı *Hitabe* başlıklı yazıda vefat eden Nazmi Ziya'dan söz edilir.

Roman

Marmara dergisinde birleştirilen sekizinci ve dokuzuncu sayıdan itibaren roman tefrikasına yer verileceği duyurulur. Nitekim bu sayıda İngiliz yazar Somerset Maugham'ın Fethi Varal tarafından Türkçeye tercüme edilen *Meczub* romanı tefrika edilir. Derginin onuncu sayısında da romanın ikinci bölümü tefrika edilir. Psikolojik tahlillerin yapıldığı romanın tefrika edilen ilk iki bölümünden anlaşıldığı üzere anlatıcının çevresi ile olan münasebeti üzerinde durulmaktadır.

Sonuç

Faik Ali ve oğlu Munis Faik'in birlikte çıkardıkları ve yayın hayatını sürdürmesi için büyük gayret gösterdikleri *Marmara* dergisi her yönüyle bir edebiyat dergisi görüntüsü çizer. Dergide yayınlanan şiir ve yazılar incelendiğinde bireysel konuların daha fazla işlendiği, sosyal ve politik mevzulardan uzak durulmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ziya Osman ve Enis Behiç Koryürek dışında tanınmış bir şairi dergiye çekemeyen Faik Ali ve Munis Faik, birçok şiirini dergide yayınladı. *Marmara*'da farklı kişiler tarafından kaleme alınan şiirlerin biçim güzelliğine önem veren ve saf şiire yakın türden olduğu görülür. Dergide farklı türden yazılar yayınlanmasına karşın nekroloji, edebî tenkit ve deneme türünde yazılar daha fazla öne çıkar. Dergideki edebî tenkit yazılarının nitelik açısından ehemmiyetli olmadıkları, tenkit yazarının bir eser veya edebiyatçı hakkında öznel değerlendirmelerini aktarmaktan öteye gitmediği söylenebilir. Munis Faik'in *Tenkid ve Münakkid* yazısı dışında diğer edebî tenkit yazıları yeni bir bakış getirmekten uzaktırlar. Nekrolojilerin dergide daha fazla yer işgal etmiş olması, derginin yazı yayınlama konusunda ciddi sıkıntı çektiğini göstermektedir. Şiirde olduğu gibi nesirde de *Marmara* dergisi birkaç yazı dışında sosyal ve siyasi konulara değinmekten uzak durmuştur.

İyi bir niyetle kurulan *Marmara* dergisinin on sayı neticesinde yayın hayatının son bulmasında derginin ses getirecek bir yenilik getir[e]memesi ve nitelikli şiirlere veya yazılara az yer vermesi etkili olur. Öte yandan Faik Ali ve Munis Faik'in derginin basılmasında yaşadıkları maddi güçlükler sanat gayesiyle çıktıkları dergicilik serüveninde geri adım atmalarına yol açar. Munis Faik daha sonra *Hisar* dergisinin kurucuları arasında yer alsada babası Faik Ali dergi çıkarma düşüncesinden vaz geçer.

KAYNAKÇA

- Atakurt, Mithat (1937). Ayrılık. *Marmara*, S. 7, s. 21.
Bedi, Ahmed (1936). Son Münşi. *Marmara*. S. 1, s. 19-23
Bingöl, Ulaş (2019). Vatansız Bir Şair Olarak Faik Ali. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Diyarbakır*. Elazığ: Manas Yayıncılık, s. 310-329.
Bozkır, Kamuran Kadri (1936). Denize Selam. *Marmara*, S. 5., s. 146.
Çiftçi, Selahattin (2015). *Faik Ali Ozansoy, Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri*. İstanbul: Atı Yayınları.
E.H.T. (1938). Fırtına. *Marmara*, S. 10, s. 101-102.
Hisar, Abdülhak Şinasi (1936). Victor Hugo'nun Ölümü. *Marmara*, S.2, s. 37-43.
Kısakürek, Necip Fazıl (1938). *Marmara*. Ağaç, S. 10, s. 15.
İsimsiz (1936). Okuyucularla Başbaşa. *Marmara*, S.1, s. 1-2.
İsimsiz (1936). Başlıksız. *Marmara*. S. 5, s. 157.
Manyasiğ, Mubin (1936). Eller. *Marmara*, S. 2., s. 75.
Ozansoy, Faik Ali (1936). Kendi Kendime. *Marmara*, S.1., s. 23.
Ozansoy, Faik Ali (1936). Ebedi Nur. *Marmara*. S. 2, 44
Ozansoy, Faik Ali (1936). Ruhumla Başbaşa. *Marmara*, S. 4., s. 99
Ozansoy, Munis Faik (1936). Mevsimler. *Marmara*, S. 1, s. 16.
Ozansoy, Munis Faik (1936). Tenkit ve Münakkid Nesir. *Marmara*, S. 3, s. 65-67.
Ozansoy, Munis Faik (1936). Okuduğumuz Kitaplar (Dünya Nimetleri). *Marmara*, S. 5, s. 155-158.
Soyer, Osman Fikri (1937). Cumhuriyetçi Terbiye ve Cumhuriyetçi Adam. *Marmara*, S. 8-9, s.58-64.
Temelevren, İhsan (1936). Anlayamadığım. *Marmara*, S.5, s. 153.